

Яндович Дмитро Олександрович

здобувач

*Донецький державний університет внутрішніх справ
м. Кропивницький, Україна*

ЗАВДАННЯ ДЕПАРТАМЕНТУ СТРАТЕГІЧНИХ РОЗСЛІДУВАНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ЩОДО ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ

Зміст завдань Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України визначений у Положенні про Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України, у якому здійснено їх формалізоване закріплення [1]. Саме цей акт конкретизує функціональне призначення Департаменту, розкриває практичні напрями його діяльності та визначає інституційну роль у системі органів протидії організованій злочинності.

Відповідно до зазначеного Положення, до основних завдань Департаменту стратегічних розслідувань віднесено, по-перше, виявлення, припинення та попередження незаконної діяльності суспільно небезпечних організованих груп і злочинних організацій, у тому числі тих, що функціонують або мають вплив у сфері діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Особливий акцент при цьому зроблено на викритті злочинної діяльності, що здійснюється з використанням корупційних каналів і зв'язків у наглядових органах, фінансово-кредитній сфері, зокрема у Національному банку України, окремих банківських установах, Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку, а також у діяльності Державної служби фінансового моніторингу України, Державної податкової служби України, Державної митної служби України та інших органів, здатних безпосередньо або опосередковано впливати на криміногенну ситуацію в державі та її окремих регіонах. Таке формулювання завдання свідчить про орієнтацію Департаменту на протидію найбільш складним, системним та латентним формам організованої злочинності, інтегрованої у владні та фінансово-економічні механізми.

По-друге, до завдань Департаменту віднесено здійснення заходів, спрямованих на координацію діяльності органів і підрозділів поліції у сфері боротьби з тероризмом у межах компетенції, визначеної законодавством України. По-третє, важливим самостійним завданням визначено протидію корупції, шляхом ужиття заходів щодо виявлення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з

корупцією, а також їх припинення відповідно до вимог чинного законодавства. По-четверте, Положенням закріплено завдання щодо здійснення оперативно-розшукової діяльності, спрямованої на здобуття інформації про криміногенні процеси в злочинному середовищі, пов'язані з протиправною діяльністю окремих осіб та злочинних угруповань, а також про схеми легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом.

Відзначимо, що відповідно до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» завданням оперативно-розшукової діяльності є пошук і фіксація фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена КК України, розвідувально-підривної діяльності спеціальних служб іноземних держав та організацій з метою припинення правопорушень та в інтересах кримінального судочинства, а також отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави [2].

Завдання оперативно-розшукової діяльності у науковій доктрині доцільно класифікувати за рівнем їх спрямованості та функціонального призначення на *тактичні* та *стратегічні*, що відповідає логіці поєднання поточної оперативної роботи з досягненням довгострокових цілей у сфері забезпечення публічної безпеки та протидії злочинності [3, с. 3–4].

Тактичні завдання оперативно-розшукової діяльності становлять собою конкретизований обсяг оперативної роботи, який підлягає виконанню під час проведення окремих оперативно-розшукових заходів або їх сукупності, у тому числі оперативно-розшукових комбінацій. Їх основне призначення полягає у вирішенні проміжних завдань, пов'язаних із пошуком, здобуттям, перевіркою та фіксацією фактичних даних про протиправну діяльність конкретних осіб або груп осіб. Стратегічні завдання оперативно-розшукової діяльності, на відміну від тактичних, мають більш узагальнений і довгостроковий характер та охоплюють обсяг роботи, який стоїть перед оперативними підрозділами з метою досягнення кінцевих результатів не лише в межах конкретного кримінального провадження, а й у перспективі. Йдеться про системне оперативно-розшукове забезпечення виявлення, припинення та запобігання кримінальним правопорушенням, формування контролю над криміногенними процесами, нейтралізацію стійких злочинних зв'язків і мінімізацію загроз безпеці громадян, суспільства та держави [4].

Конкретний зміст завдань оперативно-розшукової діяльності деталізується у відповідних нормативно-правових актах та визначається з урахуванням призначення конкретного державного органу, його компетенції та місця у системі правоохоронних органів. Так, відповідно до Закону України «Про Національну поліцію», до основних завдань поліції у сфері оперативно-розшукової діяльності належать: забезпечення публічної безпеки і порядку; охорона прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; протидія злочинності.

Ці положення формують загальну рамку оперативно-розшукової діяльності поліції як складової її правоохоронної функції [5].

Положення про Національну поліцію України конкретизує зазначені завдання, покладаючи на поліцію обов'язок розшуку осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді або суду, ухиляються від виконання кримінального покарання, зникли безвісти, а також інших осіб у випадках, передбачених законом [6].

Водночас Закон України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» [7] визначає стратегічні орієнтири оперативно-розшукової діяльності у сфері протидії організованій злочинності. Зокрема, метою такої боротьби законодавець визнає встановлення контролю над організованою злочинністю, її локалізацію, нейтралізацію та ліквідацію, а також усунення причин і умов її існування. Ці положення відображають стратегічний рівень завдань оперативно-розшукової діяльності, спрямований не лише на реагування на окремі злочинні прояви, а й на системне руйнування організованих кримінальних структур і соціальних механізмів їх відтворення.

До спеціальних завдань Департаменту стратегічних розслідувань слід віднести такі: профілактика кримінальних правопорушень, їх виявлення, припинення та розкриття; здобуття та фіксація інформації про події, факти, діяльність (дії та/або бездіяльність), які створюють загрозу безпеці і порядку, безпеці об'єктів критичної інфраструктури, а також стосовно осіб та груп, які готують, вчинюють та/або вчинили кримінальні правопорушення; здійснення розшуку осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду, ухиляються від відбування кримінального покарання, а також розшуку осіб, зниклих безвісти, встановлення невідомих осіб та неідентифікованих трупів; кримінально-розвідувальне супроводження кримінального провадження; збирання та аналіз інформації про кримінальні правопорушення, що впливають на національну, економічну, публічну безпеку і порядок держави, та визначення способів запобігання їх виникненню в майбутньому; оцінювання ризиків і загроз у сфері безпеки суспільства і держави шляхом аналізу структурованих і неструктурованих даних, сукупних висновків та результатів проведених оперативних, тактичних та стратегічних аналітичних досліджень та прийняття управлінських рішень щодо усунення передумов виникнення зон ризиків та схем протиправної діяльності.

Література:

1. Положення про Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України: наказ Національної поліції України від 23.10.2019 р. № 1077 (із змінами від 05.12.2022 р. № 859). *Відомчий документ*

2. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 р. № 2135-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>

3. Притула А. М., Халимон С. І., Митрофанов І. І. Закон України: «Про оперативно-розшукову діяльність» науково-практичний коментар / за заг. ред. А. М. Притули. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2021. 238 с.

4. Оперативно-розшукова діяльність: навчальний посібник / С. В. Албул, С. О. Єгоров, Є. В. Поляков, Т. Г. Щурат; за заг. ред. проф. С. В. Албула. Одеса : ОДУВС, 2023. 256 с.

5. Про Національну поліцію : Закон від 02.07.2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

6. Положення про Національну поліцію: постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 р. № 877. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/248607704>

7. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю : Закон України від 30.06.1993 р. № 3341-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-318-0-108>

Тарасенко Олександр Сергійович

*кандидат юридичних наук, директор,
Департамент освіти, науки та спорту
Міністерства внутрішніх справ України
orcid.org/0000-0003-0369-520X
м. Київ, Україна*

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ОСОБЛИВОГО ПЕРІОДУ

Українська державність наразі перебуває у досить складних умовах трансформації. Складними ми називаємо їх цілком виправдано, адже всі зміни відбуваються під впливом воєнних дій, тривалого реформування правової системи та реалізації євроінтеграційного курсу. З огляду на таку ситуацію, істотно зростає роль правоохоронних органів у забезпеченні законності, охороні прав і свобод людини та підтриманні публічного правопорядку. Більш того, в умовах діючого особливого періоду ці завдання ускладнюються зростанням безпекових ризиків,